Тэма: Паняцце пра бяззлучнікавы складаны сказ

Мэты:

1) Даць паняцце вучням пра бяззлучнікавы скаладаны сказ, вучыць адрозніваць ад іншых складаных сказаў, выпрацоўаць уменні знаходзіць такія сказы ў тэкстах, а таксама самастойна будаваць бяззлучнікавыя сказы;
2) Садзейнічаць развіццю лагічнага мыслення, памяці, вуснага маўлення, арфаграфічнай і пунктуацыйнай пільнасці, адпрацоўваць навык самастойнай групавой працы;
3) Выхоўваць беражлівыя адносіны да роднай зямлі, да яе багацця.

Тып урока: вывучэнне новага матэрыялу.

Абсталяванне: мультымедыйная установка, карткі з тэкстам, слоўнікі (рукса-беларускі, тлумачальны).

Ход урока:

1.**Арганізацыйны момант. Добры дзень. Вы ведаеце,што некалькі тыдняў у школе праходзіць акцыя эканоміі і беражлівасці.І на сённяшнім уроку мы будзем працягваць гэтую тэму.**

2.**Матывацыя**:

- як вы разумееце значэнне слоў "**беражлівы**", "**экамонія"** (адказы вучняў)?
- знайдзіцеў тлумачальным слоўніку іх значэнне. Параўнайце са сваім меркаваннем.

"***беражлівы***" – які беражліва адносіцца да маёмасці, эканомны.

"Э***каномія***" -1 .ашчаднасць, беражлівасць пры расходаванні чаго-н., 2.выгода, якая атрымліваецца пры ашчадным расходванні чаго-н.

- У якіх лексічных адносінах знаходзіцца гэтыя словы (*у сінанімічных*).
- якім яшчэ словам мы можам назваць беражлівага і эканомнага чалавека? (***гаспадар***)

3.**Пастаноўка мэты і задачы ўрока**:

Сапараўды, толькі беражлівага і ашчаднага чалавека можна назваць гаспадаром сваёй зямлі. Толькі пры разумным выкарыстанні прыродных багаццяў мы эможам па праву назваць зямлю бацькоў сваёй зямлёй. Таму адно з пытанняў сённяшняга ўрока – эканомія і беражлівасць.

Спачатку прапаную вам эканомна з дапамогай схем запісаць наступны тэкст: (адзін вучань каля дошкі)

Апошнія гады прымушаюць прызнаць: глабальныя змены клімата – пагроза ўжо сёняшняга дня. І хоць раней большасць пасмейвалася з ідэй "зялёных", зараз мала хто сумняваецца ў тым, што яны гавораць разумныя рэчы, да якіх трэба прыслухоўвацца. Зрабіць гэта яшчэ не позна.

Праблема, з якой чалавецтву прыходзіцца мець справу, настолькі сур'ёзная, што парады эканоміць ваду, энергарэсурсы могуць здацца ў лепшым выпадку нікчэмнасцю. Нашы ж намаганні могуць абярнуцца пустым гукам.

1. ??? [ ]: [ ].

2 . (І хоць….), [ ], (што…), (да якіх…).

3. просты сказ

4. [,(з якой…),], (што…).

- Чаму не ўдалося пабудаваць схему першага сказа? (*такія сказы мы яшчэ не вывучалі*).

У гэтым сказе паміж часткамі ёсць злучнік? (Не)

- Давайце ўспомнім, як называюцца тыя складаныя сказы, паміж часткамі якіх няма злучнікаў?

- Як вы думаеце, што мы сёння павінны зрабіць на ўроку? Якая мэта ўрока? (на сённяшнім *уроку мы пазнаёмімся з бяззлучнікавымі складанымі сказамі*)

4. **Актуалізацыя апорных ведаў**:

5.**Табліца** (самастойна запоўніце табліцу). Прыклады бяззлучнікавых сказаў знаходзім з дапамогай параграфа падручніка.

№	Тып сказа	Адметнасць	Тып сувязі паміж часткамі
1	Складаназлучаны	Сэнсава-граматычныя адносіны афармляюцца з дапамогай інтанацыі і злучальных злучнікаў; часткі раўнапраўныя.	Злучальная
2	Складаназалежны	Сэнсава-граматычныя адносіны паміж часткамі афармляюцца з дапамогай падпарадкавальныз злучнікаў або злучальных слоў; часткі нераўнапраўныя.	Падпарадкавальная
3	Бяззлучнікавы	Сэнсава-граматычныя часткі звязаны інтанацыяй і сэнсам, без удзелу злучнікаў.	Бяззлучнікавая

6. **Замацаванне матэрыялу**:

- Зараз звернемся да сказа, з якім не справіліся на пачатку ўрока. (вучань каля дошкі).

Апошнія гады прымушаюць прызнаць: глабальныя змены клімата – пагроза ўжо не заўтрашняга, а сённяшняга дня.

(вызначаем граматычныя асновы і межы сказа) *1. ??? [ ]: [ ].*

- Адным з пытанняў нашага ўрока з'яўляецца эканомія, беражлівасць. Што мы можам зрабіць, каб эканномія была рэальнай? Каб адказаць на гэтае пытанне, прапаную пазнаёміцца з парадамі вучоных на гэты конт:

Праца ў групах:

Група 1:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Бытавая а..чаднасць сё(н, нн)я немагчымая без люм..нісцэнтных л..мпачак. Эн..ргазберагальны асв..тляльнік спажывае ў ч..тыры-пяць разоў менш (дзевяць ват замест сарака) служыць ён у дзес..ць-двана(ц,цц)аць разоў больш за звычайныя л..мпачкі. Эканамічная выгода навідавоку. Тым больш, што толькі пяць працэнтаў электраэн..ргіі звычайнай лямпачкі ідзе на асвятлен.., астатняе - на ц..плыню.

Група 2:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Эканоміць можна і на ва..е. Вось просты эканамічны разлік. Сярэдня.. сям'я з трох чалавек замест двац..аці сямі кубаметраў вады выкарыстоўвае ў мес..ц 14-17 кубоў, летам – у 2 разы менш. Разумна выкарыстоўвайце гарачую ваду. Калі вы награваеце яе з дапамогай бойлера, старайц..ся карыстац..а менш гарачай вадой. Калі напрыклад мы..це падлогу вам не патрэб..н кіпень. І не забывайцеся на правераны бабулін спосаб эканоміі вады, мыйце посуд не па.. струмен..м вады а ў ракавіне са спецыяльнымі сро..камі.

Група 3:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Больш за 1/3 расходаў ідзе на аплату ц..плавой эн..ргіі даволі часта цяпло ідзе ў атмасферу. Напрыклад в..нтыляцыя, дымаходы забіраюць 39 працэнтаў ц..пла, праз дзверы і вокн.. выходзіць яшчэ 24 працэнты. Таму перад халадмі мы ўцяпляем вокн.. закрываем напалову вентыляцыйныя каналы. Бо мантажная пена і будаўнічыя матэрыялы больш танныя, чым ацяпленне.

Група 1:

Посадите дерево. Вам кажется, что такого рода суета – капля в море на фоне глобальной катастрофы? Но имейте ввиду, что, если бы 10% жителей нашей страны посадили за жизнь хотя бы одно деревце, белорусский воздух фильтровало бы на 10 миллионов деревьев больше, чем сейчас.

Пасадзіце дрэва. Вам здаецца, што такога роду мітусня - кропля ў моры на фоне глабальнай катастрофы? Але майце на ўвазе, што, калі б 10% жыхароў нашай краіны пасадзілі за жыццё хоць бы адно дрэўца, беларускае паветра фільтравала б на 10 мільёнаў дрэў больш, чым цяпер.

Група 2:

Выбирайте лучшую бытовую технику. Покупая стиральную машину, холодильник, электроплиту, поинтересуйтесь классом энергопотребления или расхода воды этого прибора. Они обозначаются латинскими буквами от А до Е. Высший класс – А.

Выбірайце лепшую бытавую тэхніку. Купляючы пральную машыну, халадзільнік, электрапліту, пацікаўцеся класам энергаспажывання ці выдатку вады гэтага прыбора. Яны пазначаюцца лацінскімі літарамі ад А да Е. Вышэйшы клас - А.

7. **Дамашняе заданне:**

Параграф -26 , эсэ на тэму “Што я магу зрабіць для таго, каб выратаваць планету”.

Група 1:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Бытавая а..чаднасць сё(н, нн)я немагчымая без люм..нісцэнтных л..мпачак. Эн..ргазберагальны асв..тляльнік спажывае ў ч..тыры-пяць разоў менш (дзевяць ват замест сарака) служыць ён у дзес..ць-двана(ц,цц)аць разоў больш за звычайныя л..мпачкі. Эканамічная выгода навідавоку. Тым больш, што толькі пяць працэнтаў электраэн..ргіі звычайнай лямпачкі ідзе на асвятлен.., астатняе - на ц..плыню.

Група 1:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Бытавая а..чаднасць сё(н, нн)я немагчымая без люм..нісцэнтных л..мпачак. Эн..ргазберагальны асв..тляльнік спажывае ў ч..тыры-пяць разоў

менш (дзевяць ват замест сарака) служыць ён у дзес..ць-двана(ц,цц)аць разоў больш за звычайныя л..мпачкі. Эканамічная выгода навідавоку. Тым больш, што толькі пяць працэнтаў электраэн..ргіі звычайнай лямпачкі ідзе на асвятлен.., астатняе - на ц..плыню.

Група 1:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Бытавая а..чаднасць сё(н, нн)я немагчымая без люм..нісцэнтных л..мпачак. Эн..ргазберагальны асв..тляльнік спажывае ў ч..тыры-пяць разоў менш (дзевяць ват замест сарака) служыць ён у дзес..ць-двана(ц,цц)аць разоў больш за звычайныя л..мпачкі. Эканамічная выгода навідавоку. Тым больш, што толькі пяць працэнтаў электраэн..ргіі звычайнай лямпачкі ідзе на асвятлен.., астатняе - на ц..плыню.

Група 1:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Бытавая а..чаднасць сё(н, нн)я немагчымая без люм..нісцэнтных л..мпачак. Эн..ргазберагальны асв..тляльнік спажывае ў ч..тыры-пяць разоў менш (дзевяць ват замест сарака) служыць ён у дзес..ць-двана(ц,цц)аць разоў больш за звычайныя л..мпачкі. Эканамічная выгода навідавоку. Тым больш, што толькі пяць працэнтаў электраэн..ргіі звычайнай лямпачкі ідзе на асвятлен.., астатняе - на ц..плыню.

Група 2:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Эканоміць можна і на ва..е. Вось просты эканамічны разлік. Сярэдня.. сям’я з трох чалавек замест двац..аці сямі кубаметраў вады выкарыстоўвае ў мес..ц 14-17 кубоў, летам – у 2 разы менш. Разумна выкарыстоўвайце гарачую ваду. Калі вы награваеце яе з дапамогай бойлера, старайц..ся карыстац..а менш гарачай вадой. Калі напрыклад мы..це падлогу вам не патрэб..н кіпень. І не забывайцеся на правераны бабулін спосаб эканоміі вады, мыйце посуд не па.. струмен..м вады а ў ракавіне са спецыяльнымі сро..камі.

Група 2:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Эканоміць можна і на ва..е. Вось просты эканамічны разлік. Сярэдня.. сям'я з трох чалавек замест двац..аці сямі кубаметраў вады выкарыстоўвае ў мес..ц 14-17 кубоў, летам – у 2 разы менш. Разумна выкарыстоўвайце гарачую ваду. Калі вы награваеце яе з дапамогай бойлера, старайц..ся карыстац..а менш гарачай вадой. Калі напрыклад мы..це падлогу вам не патрэб..н кіпень. І не забывайцеся на праверані бабулін спосаб эканоміі вады, мыйце посуд не па.. струмен..м вады а ў ракавіне са спецыяльнымі сро..камі.

Група 2:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Эканоміць можна і на ва..е. Вось просты эканамічны разлік. Сярэдня.. сям'я з трох чалавек замест двац..аці сямі кубаметраў вады выкарыстоўвае ў мес..ц 14-17 кубоў, летам – у 2 разы менш. Разумна выкарыстоўвайце гарачую ваду. Калі вы награваеце яе з дапамогай бойлера, старайц..ся карыстац..а менш гарачай вадой. Калі напрыклад мы..це падлогу вам не патрэб..н кіпень. І не забывайцеся на праверані бабулін спосаб эканоміі вады, мыйце посуд не па.. струмен..м вады а ў ракавіне са спецыяльнымі сро..камі.

Група 2:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Эканоміць можна і на ва..е. Вось просты эканамічны разлік. Сярэдня.. сям'я з трох чалавек замест двац..аці сямі кубаметраў вады выкарыстоўвае ў мес..ц 14-17 кубоў, летам – у 2 разы менш. Разумна выкарыстоўвайце гарачую ваду. Калі вы награваеце яе з дапамогай бойлера, старайц..ся карыстац..а менш гарачай вадой. Калі напрыклад мы..це падлогу вам не патрэб..н кіпень. І не забывайцеся на праверані бабулін спосаб эканоміі вады, мыйце посуд не па.. струмен..м вады а ў ракавіне са спецыяльнымі сро..камі.

Група 3:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Больш за 1/3 расходаў ідзе на аплату ц..плавой эн..ргіі даволі часта цяпло ідзе ў атмасферу. Напрыклад в..нтыляцыя, дымаходы забіраюць 39 працэнтаў ц..пла, праз дзверы і вокн.. выходзіць яшчэ 24 працэнты. Таму перад халадмі мы ўцяпляем вокн..

Група 3:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Больш за 1/3 расходаў ідзе на аплату ц..плавой эн..ргіі даволі часта цяпло ідзе ў атмасферу. Напрыклад в..нтыляцыя, дымаходы забіраюць 39 працэнтаў ц..пла, праз дзверы і вокн.. выходзіць яшчэ 24 працэнты. Таму перад халадмі мы ўцяпляем вокн..

Група 3:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Больш за 1/3 расходаў ідзе на аплату ц..плавой эн..ргіі даволі часта цяпло ідзе ў атмасферу. Напрыклад в..нтыляцыя, дымаходы забіраюць 39 працэнтаў ц..пла, праз дзверы і вокн.. выходзіць яшчэ 24 працэнты. Таму перад халадмі мы ўцяпляем вокн..

Група 3:

Вызначце стыль і тып тэксту, дайце загаловак. Устаўце патрэбныя арфаграмы, пунктаграмы, патлумачце іх напісанне. Знайдзіце складаныя сказы, пабудуйце іх схемы.

Больш за 1/3 расходаў ідзе на аплату ц..плавой эн..ргіі даволі часта цяпло ідзе ў атмасферу. Напрыклад в..нтыляцыя, дымаходы забіраюць 39 працэнтаў ц..пла, праз дзверы і вокн.. выходзіць яшчэ 24 працэнты. Таму перад халадмі мы ўцяпляем вокн..

Група 1:

Посадите дерево. Вам кажется, что такого рода суета – капля в море на фоне глобальной катастрофы? Но имейте ввиду, что, если бы 10% жителей нашей страны посадили за жизнь хотя бы одно деревце, белорусский воздух фильтровало бы на 10 миллионов деревьев больше, чем сейчас.

Пасадзіце дрэва. Вам здаецца, што такога роду мітусня - кропля ў моры на фоне глабальнай катастрофы? Але майце на ўвазе, што, калі б 10% жыхароў нашай краіны пасадзілі за жыццё хоць бы адно дрэўца, беларускае паветра фільтравала б на 10 мільёнаў дрэў больш, чым цяпер.

Група 1:

Посадите дерево. Вам кажется, что такого рода суета – капля в море на фоне глобальной катастрофы? Но имейте ввиду, что, если бы 10% жителей нашей страны посадили за жизнь хотя бы одно деревце, белорусский воздух фильтровало бы на 10 миллионов деревьев больше, чем сейчас.

Пасадзіце дрэва. Вам здаецца, што такога роду мітусня - кропля ў моры на фоне глабальнай катастрофы? Але майце на ўвазе, што, калі б 10% жыхароў нашай краіны пасадзілі за жыццё хоць бы адно дрэўца, беларускае паветра фільтравала б на 10 мільёнаў дрэў больш, чым цяпер.

Група 1:

Посадите дерево. Вам кажется, что такого рода суета – капля в море на фоне глобальной катастрофы? Но имейте ввиду, что, если бы 10% жителей нашей страны посадили за жизнь хотя бы одно деревце, белорусский воздух фильтровало бы на 10 миллионов деревьев больше, чем сейчас.

Пасадзіце дрэва. Вам здаецца, што такога роду мітусня - кропля ў моры на фоне глабальнай катастрофы? Але майце на ўвазе, што, калі б 10% жыхароў нашай краіны пасадзілі за жыццё хоць бы адно дрэўца, беларускае паветра фільтравала б на 10 мільёнаў дрэў больш, чым цяпер.

Група 1:

Посадите дерево. Вам кажется, что такого рода суета – капля в море на фоне глобальной катастрофы? Но имейте ввиду, что, если бы 10% жителей нашей страны посадили за жизнь хотя бы одно деревце, белорусский воздух фильтровало бы на 10 миллионов деревьев больше, чем сейчас.

Пасадзіце дрэва. Вам здаецца, што такога роду мітусня - кропля ў моры на фоне глабальнай катастрофы? Але майце на ўвазе, што, калі б 10% жыхароў нашай краіны пасадзілі за жыццё хоць бы адно дрэўца, беларускае паветра фільтравала б на 10 мільёнаў дрэў больш, чым цяпер.

Група 2:

Выбирайте лучшую бытовую технику. Покупая стиральную машину, холодильник, электроплиту, поинтересуйтесь классом энергопотребления или расхода воды этого прибора. Они обозначаются латинскими буквами от А до Е. Высший класс – А.

Выбірайце лепшую бытавую тэхніку. Купляючы пральную машыну, халадзільнік, электрапліту, пацікаўцеся класам энергаспажывання ці выдатку

вады гэтага прыбора. Яны пазначаюцца лацінскімі літарамі ад А да Е. Вышэйшы клас - А.

Група 2:

Выбирайте лучшую бытовую технику. Покупая стиральную машину, холодильник, электроплиту, поинтересуйтесь классом энергопотребления или расхода воды этого прибора. Они обозначаются латинскими буквами от А до Е. Высший класс – А.

Выбірайце лепшую бытавую тэхніку. Купляючы пральную машыну, халадзільнік, электрапліту, пацікаўцеся класам энергаспажывання ці выдатку вады гэтага прыбора. Яны пазначаюцца лацінскімі літарамі ад А да Е. Вышэйшы клас - А.

Група 2:

Выбирайте лучшую бытовую технику. Покупая стиральную машину, холодильник, электроплиту, поинтересуйтесь классом энергопотребления или расхода воды этого прибора. Они обозначаются латинскими буквами от А до Е. Высший класс – А.

Выбірайце лепшую бытавую тэхніку. Купляючы пральную машыну, халадзільнік, электрапліту, пацікаўцеся класам энергаспажывання ці выдатку вады гэтага прыбора. Яны пазначаюцца лацінскімі літарамі ад А да Е. Вышэйшы клас - А.

Група 2:

Выбирайте лучшую бытовую технику. Покупая стиральную машину, холодильник, электроплиту, поинтересуйтесь классом энергопотребления или расхода воды этого прибора. Они обозначаются латинскими буквами от А до Е. Высший класс – А.

Выбірайце лепшую бытавую тэхніку. Купляючы пральную машыну, халадзільнік, электрапліту, пацікаўцеся класам энергаспажывання ці выдатку вады гэтага прыбора. Яны пазначаюцца лацінскімі літарамі ад А да Е. Вышэйшы клас - А.

№	Тып сказа	Адметнасць	Тып сувязі паміж часткамі
1	Складаназлучаны		
2	Складаназалежны		
3	Бяззлучнікавы		
№	Тып сказа	Адметнасць	Тып сувязі паміж часткамі

1	Складаназлучаны		
2	Складаназалежны		
3	Бяззлучнікавы		
№	Тып сказа	Адметнасць	Тып сувязі паміж часткамі
1	Складаназлучаны		
2	Складаназалежны		
3	Бяззлучнікавы		